

62898

359343

PETRACHE POIENARU

CUVENTARE ASUPRA VIEȚEI ȘI ACTIVITĂȚII SALE

ROSTITA LA 22 OCTOMBRE 1889

DE

D. Prof. A. I. ODOBESCU

cu ocasiunea

ANIVERSAREI A XXV-a DE LA FUNDAREA UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CAROL GÖBL, STRADA DÓMNEI, 14

1889

142386

1956

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITATII
BUCURESTI
COTA.....62898.....

RC72/03

B.C.U. Bucuresti

C142386

PETRACHE POIENARU

DE

A. I. ODOBESCU

Sire

Alteță Regală

Doamnelor și Domnilor,

Sunt tocmai 16 luni de când profesorii colegii mei aci prezenți, m'au onorat cu plăcuta sarcină de a duce urările tinerei noastre Universități din București, celei mai bătrâne Universități din Europa, celei din Bolonia care, într'o lungă și laborioasă carieră de opt sute de ani, 'și a câștigat numele venerabil de *Alma Mater Studiorum*. Vreme de opt sute de ani, în toate părțile lumii s'a auzit resonând, ca un apoftegm mult timp nedisputat, frasa sacramentală: «*Bononia docet!*»

Cugetând la o așa strălucită și aprópe milenarie carieră a vechiului *Studiū*, întemeiat, la anul 1088, de doctul jurist italian Irnerius, toți cei de față la acea imosantă sərbătóre, am încercat o respectuósă,—aș dice chiar—o cucernică mulțumire, vedënd întruniți acolo numeroși represen-

tanți ai tuturor scólelor superióre din lumea întrégă, o adevărată glótă de bărbați erudiți, porceși din tóte unghiurile pământului ca să vină la Bologna, ca într'un sfânt peregrinagiú. Unii dintr'înși, sub largele și tradiționalele lor toge și talare, amintitóre de porturile Vécului de mijloc, întrupaú în sineși sciința câtor-va decimi de generațiunii trecute, pe când alții, lipșiți de orí ce străvechi însemne, învederaú cum, în timpurile moderne, repede și lesne ajungú cunoscințele omenesci a se răspândi pretutindení și a prinde rădăcină în orí-care loc.

Acolo veniseră urmași actuali ai lui Jean de Beauvais și lui Robert Sorbon cari încă din al XIII-lea secol, întemeiaseră în capitala Franciei, acea vestită Universitate, cea d'ântei împărțită în patru Facultăți la 1215, și ale cărei patru populóse tagme de studenți purtau, în vechiul *Quartier Latin* al Parisului, epitetele trufase de: *honoranda*, *fidelissima*, *veneranda* și *constantissima*. Încă și mai credincioși vechilor obiceiuri se dovedeau a fi rēmas reprezentanții Universităților engleze din Oxford (1206) și Cambridge (1229), și ai celor spaniole și portugheze din Salamanca (1239) și din Coimbre (1279), înființate tóte în acelaș secol cu cele din Paris, din Tuluza (1223) și din Montpellier (1284). Apoi, cu vre-un secol mai tinere se arătau Universitățile create în țeri din centrul Europei și din vecinătățile nóstre, și anume cea din Praga (1348) în Bohemia, cea din Cracovia (1364) în Polonia, din Viena (1365) în Austria, din Geneva (1368) în Elveția și din Heidelberg (1386), cea mai veche Universitate a Germaniei, care a fost întemeiată în secolul al XIV-lea. Scólele înalte din al XV-lea véc erau reprezentate prin delegați ai Universităților scandinave din Upsala în Svedia și din Copenhaga în Danimarca (1496), precum și ai primei Universități maghiare, fondată la sfērșitul aceluiaș secol, în Buda, de către gloriosul rege, de viță románescă, Matiaș Corvin și apoi transferată, la 1782, în Pesta. În cei trei secolí ce urmară s'au născut cu profusiune mai tóte Universitățile din Germania: Iena (1558), Halle (1694), Goettingen (1734), precum și cele din Olanda, Belgia, Franța și alte țeri.

Dar, când ajungem în secolul nostru, de la 1800 încóce, simțimēntul de umilintă și de sfiela ce, pe noi Români, ar puté să ne cuprindă în fața atátor antice și respectabile Institute, de mai multe orí seculare, acea temere și întristare scade și se alină fórte, vėdēndu-ne din ce în ce mai puțin diferiți la vėrstă cu Universități de frunte seú tare stimate, ca cele din Berlin (1810), din Bonn (1818), din Sanct-Petersburg (1819), din Munic, din Atena (1826)

și din Bruxela (1834), întocmite tóte, nu de câte opt sute, ci numai de abie opt-zeci și mai puțin ani încóce.

În mijlocul aceluï numeros și împunător cenacol Universitar — și tot de odată Universal — din Bolonia, vă mărturisesc, Sire, Altețã Regalã, Dómnelor și Domnilor, că acéstã idee mângãietóre 'mí a strãbãtut în minte. 'Mí-am đis atunci, — ținend sémã de avéntul semeț ce aũ luat unele din Universitãțile europene cari abie aũ o existențã înduoitã séu întreitã de viețã Universitãții nóstre Bucurescene, — 'mí-am đis mai ales când am aũdit aplausele entusiaste de care aũ fost urmate cuvintele energice și învietóre ce a rostit în ședința solemnã din Bolonia, colegul nostru de la Universitatea surorã din Iași, amicul meũ D-l Nicolae Ionescu, — 'mí-am đis că nu tot-d'a-una vârsta înaintatã dovedesce valórea realã și că mare drept a avut junele eroũ al poetuluï, când a exclamat:

«Je suis jeune, il est vrai, mais aux âmes bien nées

La valeur n'attend pas le nombre des années!»

Serbarea de astãđi trebue pe toți sã ne întãrescã puternic într'o astfel de credințã, orí cât acéstã s'ar pãre de îndrãzněțã.

Aniversarea de acum șei-spre-đece luní a venerabilei Universitãți din Bolonia, îi dovedea dínsei o încordatã bêtrãnețe de opt sute de ani. Aceia pe care noi o sãrbãtorim în momentul de fačã, arãtãndu-ne frãgeđimea vînjósã a Universitãții nóstre din Bucuresci, trebuie tot de odatã sã ne chezãșuiascã și repedeã ei sporire, și desvoltarea í viitóre, și neînduioasă í întãrire!

Těnerã, într'adevăr, este ea la vârsta; dar, precum ne-a arãtat cu lámuriri, onorabilul nostru Rector în cuvěntarea sa, ea n'a fost productul efemer și sterp al unei plãmãdiri factice. Ea a avut rãdęcini temeínice în trecutul istoric al țerii, și chiar adinéuri s'aũ prefirat dinainté aũduluï nostru numele tuturor acelor bãrbați de merit cari, în decursul mai multor đecimí de ani, aũ lucrat cu zel și devotament la pregãtirea și înființarea ei.

Dați-mí dar acum voie și mie ca, cu prilejul acestei solemnitãți scolare, sã desprind cu respect și luare aminte, o singurã și unicã efigie interesantã, din salba pe care, cu o pietósã îngrijire, stimatul nostru Rector a înșirat-o în fača nóstrã, și, cercetãnd mai cu deãměruntul fețele, tiparul, zimții și ferecãturile acelei medalii caracteristice, sã mă cerc a í lámuri áncã și mai deplin, valórea realã și relativã, și s'o așeđ la locul ce i-se cuvine în rama de onóre a scólelor nóstre naționale.

Acel chip, acea imagine va fi profilul, cât voi pute mai nimerit și mai fidel schițat, al omului venerabil pe care, în timpul copilăriei mele, noi scolarii vechiului colegiū din Sfântul Sava, îl numeam toți, cu un afectuos respect, «Domnul Director, Domnul Petrache Poienaru.»

L'am vădut, mai atâtăi, când, la vârsta de Țece ani, m'a examinat însuși în cabinetul său directorial și mi-a însemnat locul într'una din clasele *umaniore*; apoi, peste 20 și 26 de ani, am avut onórea să staū alături cu densusl în Consiliul de Stat și în Academia Română; și, în tot cursul acestuī lung interval de timp în care eū, din copil, am avut vreme să deviu om matur, am regăsit neclintit și neschimbat într'insul pe acelaș «*Justum ac tenacem propositi virum,*» pe care îl laudă poetul latin.

Tot într'acest fel i-a judicat firea un alt protagonist al actelor petrecute în scólele nóstre, răposatul A. Triboniu Laurian, carele, mai mult timp de cât mine a putut să trăiēcă în strínse legături cu Poienaru și carele, în cuvéntarea rostită pe morméntul acestuīa, îl descrie că a fost de o constituțiune solidă, de un temperament moderat, cu multă cumpătare în minte, cu un spirit mai virtos aplecat spre practică, cu un caracter tare ce nici-odată, în timpurile cele mai critice, nu s'a abătut de la calea datoriei. «Prin prudența și moderațiunea sa, Petre Poienaru a făcut pentru națiunea română mai mult decât talentele cele mai fericite, ânsē lipsite de acea moderațiune practică, necesarie fie-cărui om care simte în sine o misiune mai înaltă.» Maxima sa favorită era aceia cu care se povēțuia neîncetat, în marile ei acțiuni, prudenta stăruință a împēratului August: *Σπεῦδε βραδέος!* «Grăbesce-te încet!»

Și adevēr e că *încet* a mers Poienaru în viațaī, prelungită 76 de ani; dar, la noi, pēnē acuma, nimeni n'a *grăbit* mai mult decât dînsul mer-sul învățătorei românescei, începēnd de la Scólele de prin sate și împin-gēndu-l pēnē la Universitate.

Deci, fiind că mi am luat sarcina să urmăresc aci pas cu pas cursul lin și potolit al lungēi cariere, străbătută de acest om pacinic, fruntaș în istoria scólelor naționale, se cuvine chiar de acum să vē previn că nici o dată nu'l vom găsi umplând cu fapte sgomotóse și cu titluri îngâmfate locul ce dînsul a ocupat printre contemporanii săi; ânsē, nici repaosului complet, nici nepăsării de ale scólei, nu'l vom vedē jertfind vre o dată,—precât l'aū iertat puterile să muncēcă,—măcar un rēstimp din a sa vieță, fie chiar acel rēstimp consa-

erat unei lucrări a spiritului de natură diferită, unui *otium cum dignitate*, dupe cum numea Cicerone recreațiunile filosofice și literare, cărora se vedé el silit a se deda în timpii de trândăvie ce'i impunea nevoiăsa lui alungare din afacerile și din agitațiunile politice ale Republicei. Dar, pentru autorul amărit al *Tusculanelor*, idealul omului de trebă era acel *Vir bonus, dicendi peritus* al lui Quintilian, omul în care probitatea și hărnicia sta la cumpănă dreptă cu plăcerea și înlesnirea de a spune din graiu séu din condeiu, tôte — și pôte chiar mai multe decât — ce scie în adevăr să facă, și pentru care om vanitos, sgomotul și vâlva ce el produce în juru'i, constitue și ele unele din principalele — déca nu chiar esențialele — sale merite. Ca să aflăm, prețuiți preste măsură și înălțați la tărie, ómenī de felul acesta, n'avem nevoie, noi Români, strănepoți ai Romanilor, să ne suim pêné în timpii lui Cicerone. Mult mai greū ne vine, — și specia e rară, — să găsim une orī printre noi câte un bărbat laborios, luminat și modest, carele, într'un cerc óre care de activitate folositoare națiunei, să *facă* și să *tacă*.

Pentru scólele nóstre din vechia Muntenie, cu începere de la anul 1819 și pêné pe la 1875, adică în curs de o jumătate de secol și mai bine, acel om a fost Petrache Poienaru.

Incă de la 1819 s'a apucat el de dăscălie, și era pe atunci abia de 20 de ani, căci se născuse într'a đecea đi a anului de pe urmă din vécul trecut (10 ianuarie 1799), fiū al unui boiernaș de peste Olt, trăind mai mult la țéră. Costache Poienaru era numele tatălui séu; al mumei sale era Smaranda, din némul Oteteleşenilor, soră cu Iordache Oteteleşanu, la moșia căruia Benescii din județul Vâlcea, se născu pruncul botezat Petre și dat la învățatură, în vêrstă de cincī ani, la un *λογίστατος* saū dascăl grec, pripășit pe atunci la nisce rude ale familiei în satul Brădescii. Luând în sémă poveștile din copilărie ale Poienarului, pe care d-l G. Sion le-a cules negreșit de timpuriū din gura bētrânului séu coleg de la Academie, đisul *λογίστατος* conjuga, cu așa bătăiose *argu-mente baculine* faimosul verb *τύπτω, τύπτεις*, — gróza scolarilor de odinióră — pe urechile și pe spinarea copilului încăt, la vêrsta de đece ani, spre a'i întrema mintea și sănătatea, trebui ca unchiul séu Iordache să'l scape de dascălul și de cartea grecescă, punéndul să învețe slovă românéscă, mai ântéi acasă, și apoi, pe la 1811, în scóla de la biserica Obedénu din Craiova. Acolo, copilandrul Petrache a stat ucenic pêné ce, la 1818, a intrat ca scriitor la cancelaria Episcopiei de Rómnic și a petrecut cât va timp sub povățuirea grămăticului Ni-

colaie, acela care mai târziu a devenit Episcop și în fine întâiul Mitropolit Primat al României, pre fericitul Nifon, întemeetorul postum al seminariului din Bucuresci, cu acelaș nume.

Scim toți că, pe acele vremuri, sciința de carte și mai ales de carte românescă își găsea, mai de obicei, adăpost pe lângă Archiereii și Vlădicii români. Ast-fel se întâmplă ca junele Petrache Poienaru, adus în Bucuresci, la 1819, de Episcopul din Râmnic, să fie primit, cu odaie, tain și simbrie, în Mitropolia de aci, de către bunul patriot P. S. S. P. Dionysie Lupul, pe care adineri ni l'a pomenit Rectorul nostru, dându'i laudele ce i se cuvine.

Acest vrednic Mitropolit, chiar în acel an, ocrotea scôla românescă deschisă în mânăstirea Sfântului Sava de dascălul George Lazăr și trâmitea la învățatură în Italia pe Moroiu, pe Stamate, pe Simion Marcovici și pe Eufrosin Poteca. Cel din urmă era dascăl de elinesce la clasa III-a din scôla Mitropoliei. Pornindu-se dînsul în străinătate, Poienarul îi luă locul și inaugură cariera sa profesorală printr'o inovațiune ce avu mare succes; aceia de a pune mereu în paralelim limba grécă cu cea română și de a explica pe românesce gramatica elinésă.

Poienarului îi a lipsit tot d'auna darul lesnei cuvântări; ânsă, fiind-că scia bine orî-ce învățase și întru tôte alerga îndată la ce este mai practic, deslușirile făcute de dînsul în limba țerii, pe care o pricepeau scolarii, fură un progres însemnat față cu învățatura pe de rost a gramaticii grecesci, scrisă într'o limbă fără înțeles pentu copiii români începători. Ast-fel își răsuna dascălul Poienarul de pățelile lui la reu-nărăvitul λογισματος grecesc din Brădesci.

Póte că, într'o țără mai puțin turburată de cum a fost a noastră pînă acum câte-va decimii de ani, înainte ca Maiestatea Vóstră, Sire, să veniți a ne arăta cum un Domnitor înțelept și iubitor de poporul său, scie a'i cresce demnitatea și gloria, scie a'i prețui puterile cu dréptă măsură, scie asemeni a curma la timp priincios nevoile ce une-ori îl apasă, — într'altă țără, dic, — și fie și acésta tot spre lauda patriei nóstre, — póte că Petrache Poienaru, cu firea sa modestă, răbdátore, concentrată și flegmatică, și-ar fi mărginit activitatea întregi sale viețe, într'o simplă dascălie consciințiosă, fără ca să mai fie răpit pe nesimțite în regiuni, mai largi mai mânóse, mai potrivite cu facultățile superióre ale spiritului său.

Dar înseși crâncenele sbuciumări în care se svircoli așa duios țera noastră la anul 1821, acea revoluțiune complexă a Creștinilor din peninsula Balcanică,

poreclită de unii *Eteria*, de alții *Zavera*, provocă,—în virtutea legei firești ce vrea mai adesea ea, din orî-ce rău pe lume, să iasă și un bine,—provocă și produse o preschimbare totală a stării politice, o prefacere, îmbucurătoare și pentru națiunea grécă, de ôre-ce dînsa isbuti atunci să scuture jugul turcesc, și pentru noi Români, cari, cu acelaș prilej, scăparăm în sfērșit de prelungita împilare a Grecilor.

Fiorî de indignațiunii naționale se răspândise pretutindenî. Jghiaburile orî-cărei răbdări se umpluse cu prisos de venin și de lacrimi. Fie-care popor se simția împins cu silnicie către revendicarea proprielor sale drepturi. Atunci, dintre Români, țera Oltului fu accia care îndrăzni mai mult. Din fundul plaiului Cloșanilor, dintre piscurile Mehedințene se sculă slugerul Tudor Vladimirescu și, adunând în juru ți tótă Pandurimea olténă, sătulă pîn' la turbare de rele, dete năvală spre Bucuresci, ca să scape Româtimea zăpăcită de focul și de prada ce atrăgeau asupraî Eteriștii greci, cu egoistele lor aspirațiuni la neatêrnare. Într'acea învălmășélă de idei și de năzuirî, într'acel potop de nevoi și de speranțe, cei mai mulți pôte din Bucurescenî nu'si deteră bine séma dacă ôstea, scósă ca prin minune din pămêntul țerei de către Tudor, venea să mântuiescă saũ să amenințe capitala. Dintre ómenii de neam românesce cari țineau pe atunci cârma țerii, mai nici unul nu'si putea lămuri bine scopul și urmările rêscolei oltenesci. Unul singur din înaltul cler național, episcopul de Argeș, Ilarion, întinse cu bine-cuvîntare, păstorésca sa mână asupra lui Tudor și dovedi într'ast-fel cât de luminat și de pătrundător era patriotismul său.

Ne e de mirare să vedem tot atunci pe tînêrul dascâl Petrache Poienaru mergênd să închine tot zelul și tóte destoîniciile sale, vítêzului căpitan de Panduri. Tudor aducea cu sine, pentru junele oltén, frémetele Austrului întăritor ce pururea aũ suflet pe malurile Jiului.

Zavera pustiise școlele din Bucuresci. La dăscălie nimeni nu se mai gânda. Petrache Poienaru, mintosul și pacînicul tênêr, își strînse binișor cărțile în ladă, desbracă giubéua și descâlță papucii dăscălescî, și, cu minténul oltenesc pe umeri, cu poturii și cu imineii de Pandur în picioare, cu călpăce-lul de hârșie négră pe urechi, călcă pragul odăii din mănăstirea Cotroceni, de unde Tudor domina Bucurescii cu privirea și cu armele sale. Căpitanul, cu voie bună îl priimi să-î fie grămătic.

Dar, și aci, să luăm aminte cât de adevêrat este faptul pe care, mai adinéurî, ni'l amintea stimatul nostru Rector, în cuvintele adresate junimeii

universitare, spunându-î că deprinderile luate în școlă se însușesc în firea omului. Petrache Poienaru, cel care încă de la vârsta de cinci ani nu se în-deletnicise decât cu cartea și cu péna, le rămase credincios, chiar atunci când, pentru un moment, îl răpi valul răsvrătirilor politice. Atunci când sórta și nevoile țerii îl lipi de răsboinicul căpitan al Pandurilor, el nu făcu ca odinórá un alt oltén, croit pe răsboire și, în ciuda firei sale închinat bisericeî, ca

Popa Stoica din Fărcaș
 Care sare șapte pași
 Și s'a lăsat de popie
 S'apucat de vitejie,
 Ș'a urît biserica
 Ș'a 'ndrăgit săbióra
 Ș'a urît ciocanele
 Ș'a încins pistólele,
 Lasă tóca netocată
 Plécă 'n răsboiú să se bată!

Credincios firei și vocațiunei sale, Poienaru intrat în óstea lui Tudor, «n'a încins pistólele», ci la briú a păstrat lungile călimări de tumbac și nu-măi cu condeiul s'a silit, precât î a stat cu putință, să ajute și să întărescă planurile patriotice ale căpeteniei sale.

Fost'a óre a lui, séu a Episcopului Ilarion, séu a Stolnicului Giani, un alt partisan și consilier al Vladimirescului, idea de a trămite pe acești trei ómenî ca deputați ai țerii, cu solie să ducă plângerile și năzuințele popo-rului român pînă în orașul Laybach din Carintia, unde pe atunci se ținea un congres al Suveranilor Europei cu scop de a înfréna spiritul revoluționar ce se răsłățise prin tóte țerile Mediteranei?

Scim numai că solii lui Tudor abia ajunsese la Sibiu, când le veni vestea fatală că eroul independenții românesce căduse victimă a trădării Eteristului Ipsilanti. Poienarul se opri din cale și petrecu cât-va timp în Sibiu unde își regăsise pe mumă-sa și alte rude, fugite acolo de urgia Zaveréi.

Studiul, — am spus'o — era însăși a lui natură. În Sibiu el se puse să învețe limba germană ca să se pótă folosi de dénsa la învățaturî mai 'nalte. Și 'ntr'adevăr, cu duoî ani mai în urmă, el se afla la Viena, înscris de la martie 1824 pînă la februarie 1826, la Universitate, unde constatăm după inscripțiunile sale, că a urmat cu asiduitate prelegerile de limba elenă

și de cea latină, de Istoria universală, de Psihologie, Logica, Morala și Metafizică, de Matematici pure și aplicate, precum și de Fizică. În chârțiile rămase de la dânsul ne-am putut asemenea încredința că la noemvrie 1825 el făcea, în Institutul politehnic din aceeași capitată, studii de înalte Matematici, de Chimie și de Tehnologie generală.

În anul următor el trecuse la Paris, unde se ocupă cu învățături speciale, în Școala de aplicațiune a Inginerilor-Geografi, sub direcțiunea Locotenentului-Colonel de Stat-Major Ludovic Puissant, membru al Academiei de Științe și bărbat cunoscut prin operațiunile și scrierile sale asupra Geodesiei, Topografiei și Trigonometriei. La 1828, acest profesor dete Poienarului un testimoniū foarte măgulitor, înscris chiar pe planul unei localități de lângă Meulan în Franca, ridicat cu mult talent și precisiune de compatriotul nostru. Relațiunile sale în Paris dovedescū cât de bine a fost el aprețuit acolo de învățați din cei mai distinși, printre cari vom semnala mai cu sēmă pe vestitul economist Adolf Blanqui și pe geologul și geograful Huot, care însoțise pe principele Demidoff în călătoria sa științifică pe malurile Mărei Negre.

Dar și mai mult! Petrache Poienaru se ocupă la Paris și cu scorniri în micile industrii practice. Am vădūt cu mirare că la 25 mai 1827, el obținu de la Guvernul francez un brevet de invențiune pe cinci ani pentru un condeiu portăreț fără sfârșit, alimentându-se însuși cu cernelă;—*une plume sans fin portative, s'alimentant d'encre d'elle même!* Pecat că desemnele anexate la acel curios document oficial nu mai există, căci am fi cercat pôte să tragem folos din invențiunea compatriotului nostru, care însuși nu se dovedesce a fi utilizat'o mai târziū. Cine scie decă, pe timpul când în Paris 'și a bătut el capul ca să scornescă un asemenē condeiu portăreț și nesecat de cernelă, nu 'și va fi adus aminte de nevoile ce trăgea, în tinerețele sale de calemgii, întin-gând mereū condeiu în călimara de la brēu!

Se vede că, de la Paris, Poienaru a trecut și în Englitera, unde dupe, o scrisore de recomandațiune în limba engleză, a cărei copie stă încă printre hârțiile rămase de la dânsul, el se duse însărcinat de stēpânirea de pe atunci a țerii nōstre, ca să studieze lucrarea minelor precum și procederile de metalurgie cari s'ar putē întrebuița în patria sa.

Vedem dar că junele român, setos de cunoscințe tot-d'a-una practice și aplecat pretutindenī a și le însuși ast-fel în cât sa se pôtă folosi și dânsul și

alții, de ele, a petrecut cel puțin nouă ani din vârsta sa tânăra, de la 1823 până la 1832, studiind cu asiduitate în cele mai bune școli din Viena, din Paris și poate chiar din Anglterra. Prin țările străine el nu și-a pierdut vremea în zădărnici și n'a fost cătuși de puțin din acei tineri români, despre care dascălul Lazăr făcea, acum 70 de ani, o comică descriere ce, deși nu știu dacă nu și-ar găsi poate modele și în zilele noastre :

«Mulți dintre domnișorii cei tineri,—dice ardelénul Lazăr,—cari prin alte țări se trămit să călătorască pentru pricopselă, aducă a casă obiceiurile din afară, mode de îmbrăcăminte, umblătură strîmbă, vorbitură multă și fără socotelă; apoi totuși unii îi țin de omeni luminați și slăbiciunile străinilor le socotesc a fi mai prețuite decât modestia sevă smerenia cea țărănească.»

Poienaru, nu scim să fi adus la întorcerea sa în țară nici «mode de îmbrăcăminte, nici umblătură strîmbă, nici vorbitură multă și fără socotelă;» dar scim că a adus cunoștințe solide pe cari nu pregetă a le aplica, păstrând de altminteri relațiunii întemeiate de densul în străinătate cu omeni eminenți.

Acăsta ne-o dovedescă mai multe răspunsuri făcute la scrisori ce el adresă din Bucuresci către ilustrii lui cunoscuți de la Paris. La august 1834 profesorul sevă de la Școla de aplicațiunii, locotenent-colonel Puissant îi scrie, punându-l în curent, după a sa cerere, despre fabricarea celor mai bune instrumente științifice. La 1835 și 36, Poienarul era în corespondență intimă cu economistul Blanqui, căruia el recomandase pe doi frați Golești, duși în studiu la Paris. La 1838, geograful Huot, trămițându-i un brevet de membru al unei Societăți de Științe naturale, îi mulțumescă pentru memoriul ce el comunicase în Paris asupra cutremurului de la 1837 în Bucuresci și îl învită a nu părăsi cercetările sale asupra geologiei și solului agricol al României.

În tot decursul acestor ani, precum și de cece ani mai în urmă, Petrache Poienaru ocupă postul de Director general al Școlilor din țara Românească, post la care îl chemase, curând după sosirea sa, încrederea ce el de îndată însuflă generalului rus, comitele Paul Kisselef, președintele de pe atunci al Divanurilor românești. Bănuesc foarte că acăstă încredere se născuse din o recomandățiune căldurosă a lui Barbu Știrbei, în care Kisselef — de și era încă foarte tînăr printre boierii mari ai țerei—recunoscuse un om cu înalte capăcități. Știrbei și Poienaru, doi bărbați făcuți ca tot-d'a-una să se înțelgă, de ore-ce ambii aveau un spirit practic și o activitate fără preget și foarte puțin fălôsă, Stir-

bei și Poenaru s'au cunoscut și s'au prețuit, fără înduoială, în timpul pe când unul și altul își făceau studiile la Paris.

Kisselef, încă din anul 1832, dete Poienarului sarcina de a întocmi scótele românesce dupe o sistemă fórté înțelept chibzuită și consemnată într'o Legiuire specială, unde, în 258 articole și 2 tabele anexe, se expune o admirabilă întocmire a învățămîntului național. E lucru învederat că, nu numai la punerea în aplicare a celor mai multe din dispozițiunile acelei legi, dar că însăși la a lor concepere și redactare a trebuit să pună Poienaru și mintea, și cunoscințele, și condeiu s'eú.

Câte-va rânduri extrase din *Introducerea* la Legiuirea scolară din 1832, ne vor învedera spiritul luminat, liberal și patriotic ce cărmuia pe ómenii, cari au pregătit pe atunci, viitorul instruciunii publice de la noi. Ne întrebăm: óre astăzi, după 57 ani de experiențe, avem noi vre un cuvînt mai patriotic, mai liberal, mai luminat a adăoga, la cele urmátóre?

«Buna crescere este cea mai d'ântei trebuință a unui ním; ea este temeiul și cheazăia pentru paza tuturor aședeménturilor obștești.

«Lucrarea ce buna crescere face pentru întemeierea fericirei fie-cărui om în parte și a tuturor nímurilor de obște este fórté mare și netăgăduită; de aceia meșteșugul de a împodobi pe un om cu bune obiceiuri a fost în tótă vremea cea mai mare îngrijire a legiuitoilor celor mai luminați și o adâncă gândire pentru cei mai învățați filosofi.

«Datoria unei oblăduiri este a înlesni tinerimeii mijlócele trebuincióse pentru ca să și desvolteze puterile înțelegetóre și morale și a le da o povățuire cuviincióasă pe calea vieții, în societate. Căci, decă buna crescere va rămâne neîngrijită la o vêrstă când ómenii își fac cele d'ântei obiceiuri de care să simtă în tótă vieța, cele mai bune firesci aplecări vor rămâne într'o stare de amortire séú se vor strica de tot; atunci, buna crescere lipsind, se va perde și binele ce ar puté isvorí dintr'aceste firesci aplicări, nu numai pentru fie-care în parte, ci și pentru tótă societatea.

«Atunci moravurile rele nu vor zăbovi a se întinde peste toți aceia ce nu se vor afla într'armați împotrivă-le cu bune principii. Dintr'acéstă pricină, multe nímuri au căduț în peire.

«De aceia o crescere bună, cuviincióasă tinerimeii de ori-ce stare, este o îngrijire de cea mai ántei trebuință și cea mai de căpetenie pentru pámîntul

nostru. Fie lucrător sau meşter, plugar sau slujbaş, preot sau militar, omul va avea tot-d'a-una ořeş-care influenţă în societate.

Apoi mai la vale adaoge :

«Crescerea copilului este un meştesug şi încă un meştesug foarte mare întemeiat pe regule şi deprinderi ca toate meştesugurile. Acesta a avut ale sale perioade de pruncie şi de creştere, şi acum se desăvîrşesce în toate ările prin băgări de sémă şi prin experienţe noue.

«Este cu neputinţă unui părinte de familie a cunoşce toate părţile acestui meştesug sau a le împlini cu a sa rîvnă; pe lângă acesta, creşterea publică are folosuri mult mai mari decât ori-care alta.

«Este dar de neapărată trebuinţă a se întocmi scóle publice şi a se încredinţa creşterea tinerimei în mână de ómeni ale căror talenturi şi destoinicie să fie cercate.

«Este încă de trebuinţă ca stăpânirea să privegheze la acest fel de aşedeménturi şi să le cârmuiască.

«Sfêrşitul ce trebuie să 'şi propuie o bună creştere este a îmbogăţi mintea cu ştiinţe folositóre, a desvolta puterile înţelegétóre şi morale, a îndrepta şi a întemeia aceste puteri prin deprinderi cu bună chibzuire, în scurt, a *întări trupul* şi a *desvolta duhul*.»

Acestea sunt ideile, acestea sunt principiile pe cari a fost stabilită instrucţiunea publică încă de la primul ei pas în ţeră la noi. Scopul moralisator al învăţătorei, obligaţiunea Statului de a o răspândi de o potrivă în tot poporul român, întrebuiţarea celor mai perfecte metode pedagogice, atingerea unor anume rezultate fizice şi morale, adică întărirea trupului şi desvoltarea minţei, nimic dar din toate problemele ce ne preocupă încă şi astăzi n'a rămas neprevădut de bărbaţii luminaţi, cari au întocmit Legea de la 1832.

Sarcina ca Legea să devină *faptă* a fost dată lui Petrache Poienaru. Şei-spre-dece ani d'a rândul el a fost purtătorul de stég al armatei nóstre scolare, şi acel stég el a sciut să 'l pórte drept şi sus!

Să nu mi-se spună că sunt cu tot dinadinsul şi póte cu nedrept, un apărător al celor vechi, un *laudator temporis acti* şi că 'mi închipesec fapte cari nici aevé n'au fost.

Spre a învedera contrariul n'am decât să amintesc pe scurt ceea-ce a făcut, în şei-spre-dece ani Poienaru, ca director şi stêlp al întregului învăţămînt din ţera Románescă.

Legea din 1832, în care numele lui Poienaru stă înfipț ca un sigil indelebil, prevedea, dupe cum a mai spus'o și Rectorul nostru, că «Școlele naționale se vor împărți în patru ramuri deosebite, adică: 1) *Școle începătore*; 2) *Clase Umaniore*; 3) *Învățături complementare* și în fine 4° *Cursuri speciale*.

Să nu uităm că colcotirea deșșanțată a *Zaverii* încese și cufundase tôte urmele de învățământ regulat. Poienaru, culegând din acea risipă, orî-ce grăunte cât de mărunt, din care putea să rêsarâ un lăstar de școlă, semănă și resădi acei grăunți prin sate și prin orașe și înființă, în cursul domniei lui Alexandru Vodă Ghica, mai multe sutimi de clase începătore. El le organiză dupe metoda, atât de practică, a învățământului mutual, inaugurat de dascălul englez Lancaster, și, cu învățători recrutați succesiv chiar din rîndurile școlarilor, el deșteptă cea mai spornică emulațiune la studiū ce s'a putut constata pînă acum în sînuș școlelor nôt're primare. Decî, laudă lui!

În colegiul de la Sf. Sava, unde el însuși stătu Provisor pînă în momentul când, printr'o rea chibzuință a Guvernului de la 1847, acel institut național se desființă cu proiect de a se înlocui printr'o școlă francesă, în colegiul din Sfântul Sava, ca și în cel de la Craiova, a cărui direcțiune era încredințată rëposatului Ión Maiorescu, cele patru clase *umaniore* deteră țerii o întrëgă populațiune de tineri, a căror cultură, mai slabă, pôte, ca aiurê sub raportul sciințific, era, în tot casul, o puternică educațiune națională. Așî dori, —și o dic fără sfială!— ca toți școlarii din actualele și viitórele nôt're institute secundare să învețe, pre lângă tótă sciința ce li se predă într'insele, așî iubi țera și a 'î dori mărîrea precum o iubeam și o cinsteam noi, vechi școlari înscriși în clasele umaniore, mai nainte de 1848, sub direcțiunea lui Petre Poienaru. Decî, încă odată, laudă lui!

Tot venerabilul nostru Rector ne-a arătat, dupe propriile sale amintiri din tinerețe, cum și pînă la ce punct s'aū realizat și aū lucrat, sub direcțiunea lui Poienaru, clasele de *Învățături complimentare* și de *Cursuri speciale* ale vechei legiuiiri. Domnialui însă s'a abținut de a ne spune care a fost, în acest cerc de învățăminte, rolul cu totul practic al lui Petrache Poienaru. Om de o națură tăcută și greoi la rostire, el puține prelegeri orale a făcut în cursul carierei sale; dar onorabilul d-l Orëscu țîne încă minte cum, mai în toți anii, tinerii destinați la profesiunea de ingineri eșiau la câmp ca să facă, sub conducerea lui Poienaru, practică de agrimensură și alte aplicațiuni sciințifice.

În aceste excursiuni, puțin într'adevăr vorbea profesorul, dar *făcea treabă* și multe învățau de la dânsul școlarii, cari, de și rămași astăzi puținii la număr, și pentru acesta îi dau încă toți cu totul, mare laudă lui.

Deci, activitatea multiplă și neîntreruptă a acestui bărbat cu merite reale nu era o activitate vorbăreță, nu era nici o activitate de scriitor cărturar. Poienaru abie câte-va mici manuale a scris în limba românească; dar, fiind bun cunoscător al limbei franceze și simțind cât era de necesariu ca să pună în mâna Românilor un mijloc practic de a utiliza cărțile franceze, el se asocia cu profesorii Florian Aron și George Hill din colegiul St. Sava, și publică la anul 1840, un *Vocabular franceso-românesc*, pe care în 49 de ani nici o lucrare mai bună n'a venit a-l înlocui. Cu toate acestea, însiși autorii, în prefața lor, mărturisesc că, deși ar trebui să domolească critica lumii pentru lipsele și greșalele acelei lucrări, arătând nebiruitele greutatea ce au întâmpinat, «dar nu! — dăc eî, — noi nu ne încercăm a pune ușă de îngrădire împrejurul gurii ome-nilor; noi mărturisim de față că vocabularul nostru este greșit, este nedes-
vârșit.» Și apoi ei mai adaogă, sfârșind cu o glumetă modestie: «Orî cine ar voi să-l critice, ar fi mai îndurător decât și-ar aduce mai ântei aminte de proverbul românesc: *mai bine astăzi un ou, decât mâine un boi!*»

Drept ai spus, vrednice Poienare, căci pînă astăzi *oul* tîu încă n'a împuiat!

Perfecta lui cunoștință de limba franceză, unită cu alte multe prețioase calități intelectuale, gravitate, cumpătare, fineță, a îndemnat de mai multe ori pe guvernele țării se cîră concursul lui Petre Poienaru în afaceri diplomatice; ast-fel scim că, la 1842 mai ântei și apoi la 1850 și la 1855, i s'a încredințat conducerea unei părți a serviciului Postelniciei séu Ministeriului de Externe, unde, la 1856, a stat Director pînă la abdicarea Domnitorului Barbu Știrbei.

Dar, anticipăm; căci n'am spus încă nici că județul séu originar, Doljul, l'a ales în anul 1841 deputat în Obștesca Adunare, nici că, duoî ani în urmă, la 1843, a fost numit Director la Logofeția bisericească. Am uitat mai cu sémă să amintesc ceva despre dînsul care, pentru mine în special, are un interes particular. Când, la 1838, se află în Bucuresci că, cu un an mai nainte, nisece țărani din satul Petrósa daseră peste o comóră neprețuită de aurării, remase mult timp tînuite, tocmai Petrache Poienaru, directorul Scólelor, deși nu era cătuși de puțin archeolog prin studiile sale anterióre, fu trimis, între alții, la fața locului ca să facă cercetări asupra naturei, formeî, valóreî și modului de

aflare al obiectelor căutate. Printre numeroasele interogatorii făcute țăranilor împicinăți, asupra acestor materii, cele cari au fost conduse de Poienaru sunt, fără îndoială, cele mai bine întocmite și mai pline de amănunte interesante. Dintr'ênsele se deslușese lămurit că thesaurul era compus, la descoperire, de două-șeci și două bucăți și se precisază mai bine forma fie-cărei bucăți. După aflarea a zece din acele prețioase giuvaieruri și vase, și aducerea lor în Bucuresci, se vede că Banul Mihalache Ghica prinsese mult gust și mare milă de ele, de le tot păstra acasă la dînsul, ca să se desfăteze cu a lor vedere. Țiu minte că de câte-va ori repozatul Poienaru mi-a spus chiar mie că abia a putut să le capete pentru Museul din Sf. Sava, de la Ministrul Mihalache Ghica, când acesta, la 1842, a fost silit se părăsescă Țera românească din cauza politiceii; nu se puté despărți de ele și a trebuit ca Poienaru să i le ia cam cu voie fără voie, spre a le depune la Museu. Póte cu acest prilej a prins și Poienaru gust la archeologie, căci vedem că, curênd după citatele împrejurări, Societatea anticarilor din Atena îl prenumeră printre membrii săi, și i trâmise o diplomă, ornată cu vederea Acropolei lui Pericles.

Să urmăam însă șirul anilor de vieță și de activitate a celui pe care îl laudăm. Cu un an înainte de mișcarea revoluționară din 1848, începe pentru dînsul un period de turburări sufletesci, pe cari le inaugurează nesotita desființare a Colegiului românesc, întemeiat și bine condus la S. Sava, de dînsul. O ramură puternică din pomul sădit și cultivat de el cu așa multă grijă și iubire s'a retezat cu o culpabilă brutalitate. Atunci Poienaru, daca ar fi avut și dînsul,—scuzați-mi expresiunea cam de rînd,—gură de Têrgoviște ca poetul nostru Eliad, ar fi putut și el să cânte imprudentei secure ce doboră scóla românească:

Grădinare, grădinare,
Ia gândesce-te mai bine
La primejdia cea mare
Să ne faci scóle străine!

Ce să credem? Fost'a flegmaticul, doctrinarul, prudentul, cumpătutul Poienaru amărit așa de mult de lovirea nemeritată ce i-se dase, încât să intre fără cóptă rësgândire în mișcarea revoluționară din anii 1848? Sëu că o puternică amintire din anii săi tineri când cu trup și suflet se dase rësvrătorului patriot Tudor Vladimirescu, îl făcu să se avênte pe nesocotite în acea îndrăznêță mișcare a junirei românești?

Fie una, fie alta, noi vedem în luna lui iulie, în toiul revoluțiunii din 1848, pe Petre Poienaru, împreună cu archimandritul liberal, Iosafat Zna-govénu, făcând parte din Comisia întocmită de Guvernul provisoriu pentru liberarea robilor țigani. Nobilă sarcină și demnă de un spirit adăpat cu ideile umanitare ale țărilor celor mai culte!

Déca, cu tot dinadinsul, am voi să aflăm un punct de contact între firea pacinică, regulată și metodică a Poienarului și ideile de reforme radicale ce conduceau pretutindenți pe revoluționarii din 1848, apoi de sigur că altul mai nemerit nu vom găsi decât vindecarea înjositórei și hidóseii rane sociale a robiei omenesci. Pentru participarea lui la acel tribunal de echitate umanitară, Petrache Poienaru fu tras în judecată, atunci când mișcarea liberală și patriotică a Românilor fu copleșită sub ocupațiunea armată a străinilor. I se mai impută încă și faptul că, în Scólele române el lăsase să pëtrundă tendențe mult prea liberale, mult pré patriotice. Osénde de exil și de închisóre fură atunci pronunțate în contra multora din tinerii ce câștigase în scóle asemenea porniri. Cât despre Petrache Poienaru, tribunalul inchizitorial al reacțiunii se prefăcu că închide ochii. Inșiși judecătorii se teméu a da o pedépsă unui om așa de mult și așa cu drept respectat.

Trecu dar acea urgie fără să atingă mai tare pe Poienaru asemeni ca o vijelie care lasă neclintit stejarul ce se rézimă pe vîrtóse rădăcini. I se luară numai tóte funcțiunile de care se bucurase pînă la 1848.

Peste două ani însé, vechiul sėu protector și prieten, Barbu Stirbei, se urcă pe tronul țerii. Luminile lui Poienaru și activitatea sa, bine cunoscute și prețuite de noul Domnitor, fură de îndată puse de acesta la noui și nume-róse încercări.

Poienaru, la 1850, făcea parte din Comisiunea tehnică la Direcțiunea lucrărilor publice; tot de odată da concursul sėu în afacerile diplomatice; dar mai pre sus de tóte și, precum într'o armonie, bassul servă de temeú perpetuú tutulor modulațiunilor melodice, el se ocupa acum, în calitate de Efor al Scólelor, cu restabilirea și reorganizarea instrucțiunii publice în țéră.

La anul 1857 îl găsim participând tot de odată și la lucrările legislative din Ministeriul Justiției și la regularea vechilor chrisóve mănăstiresci în Comisia Documentală. Apoi, la 1855 el reintră în Cancelaria Ministerului de Externe și acolo contribue într'un mod fórté activ, dupe câte se vedú în hăr-tiele rëmase de la dînsul, la marele act de justiție umană pe care existența

efemeră a Guvernului provisoriu din anul 1848, îl amână tocmai cu 7 ani mai în urmă. Proiectul de lege din 15 decembrie 1855, care hotărăse că «Robia este desființată de veci în Țăra românească,» este, pare-se, conceput și redactat de Petre Poienaru. Încă o dovadă de statornicia acestui om de merit și de caracter, mai ales când e vorba de idei practice și de fapte drepte!

Dupe retragerea din scaun a Domnitorului Stirbei, Poienaru, rămas fără încetare ca membru în Eforia Școlilor — Grijă școlilor era ca un element integrant al vieții sale! — mai ocupă câte-va sarcini în Consiliul tehnic și chiar în magistratură. Apoi, tocmai la 1864, el reintră pentru cât-va timp în cercul înalților funcționari și luă parte la lucrările Consiliului de Stat.

Când, prin Constituțiunea din 1866 se suprimă acest corp, Petre Poienaru, în vîrstă de 67 ani, se retrase cu totul în viața privată. Adînc afectat de doliuri de familie, el trăia mai mult în mijlocul cărților sale, răsfoind, fără ânsă de a le consemna înscris, vechile lui amintiri, care toate se refereau la școle, la țelul statornic și predilect al cugetărilor și faptelor sale.... *Dulces reminiscitur Argos!*

Din această atmosferă cu totul înstrăinată de agitațiunile lumesci ale timpilor de față, isbuti un moment a-l răpi chiămarea cordială și respectuoasă ce îi făcu Academia română în sînul ei, alegîndu-l ca membru ordinar în anul 1870. Aci era vorba numai de materii tare înrudite cu ale școlii. Poienaru își învinse placida taciturnitate, reluă pîna de mult secată de cernelă și, cu fruntea înaltă rezimată pe mîna, căută să reculégă dintr'un trecut depărtat înapoi cu o jumătate de secol și mai bine, toate amintirile sale asupra unui om care, mai înainte de dînsul și în mai grele împrejurări, isbutise să deschidă, tot în S-tul Sava, prima școlă de învățături românești. Dascălul Lazăr era antecesorul său natural.

Precum anticii senatori romani purtau în brațe, la ocazii solemne, chipurile unor strămoși iluștri, ast-fel ni se presentă și bătrînul Poienaru, în Academia Română, la 1871, cu figura legendară a lui George Lazăr, întrupată într'o schiță biografică. Glasul bătrînului narator era prea slăbit acuma pentru ca însuși să și pîta citi lucrarea. În ședința din 8 septembrie 1871, altul dintre noi dete în locu-î, lectură pietoșei cuvîntări prin care *Tatăl* școlilor române din București rostea pomenirea de veci a *Moșului* lor, obârșia și capul unei familii, acum numeroșe, din care noi dascălii, ne mîndrim a ne coborî.

Cînd am eșit din acea adunare, plină de dușoșie dar așa de puțin numeroșă

încât aş pute-o numi o întrunire intimă a Academicilor, toți ne diceam, vădând marea slăbiciune trupescă a unui bărbat care, pe timpul vârtoșiei sale, păstrase și statura rigidă nemlădiită, și portul îngust înțepoșat ce caracteriza pe ómenii literați și politici din școla doctrinară de pre timpul restaurațiunii Bourbonilor în Franța, ne diceam că, de acu înainte, acel corp sleit de puteri va fi cu totul neputincios spre a mai secunda vre o cerință statornică a minței lui Poienaru. La dînsul, scăpătarea fizică părea că va ține pe viitor, strîns încātușate, decă nu cugetul, cel puțin graiul și mișcarea. Colegul nostru Poienaru nu mai era în ochii noștri, decăt un vrednic suflet ce și țira cu greú și a lene către vecie, sdruncinata sa despuiere păméntescă.

Cu ce mirare însă vădúrám toți, câte-va luni după memorata ședință Academică, pe acelaș bētrán Petrache Poienaru, încordându-și de o dată tóte puterile trupesci ca printr'un fel de galvanism moral, și alergând cu o vigóre, ca și juvenilă, prin adunările publice, pe la autoritățile oficiale, pe la toți cei cu putere, și pe la toți cei cu bună-voință, ca pe unii să îi mustre, pe alții să îi róge, ca pe unii să îi amenințe, pe alții să îi stimuleze.

Ce se întemplase óre ?

Se dice, Sire, Alteță Regală, Dómnelor și Domnilor, că de câte ori un falnic armăsar îmbētránit, betejit, ustiat și gârbovit subt oblâncul și zăbalele unui ostaș ce și-a petrecut viața în rēsbóie, de câte ori acel incurător, năpustit de mult la iesle, miróse fumul pralului de pușcă, séú aude sunetul trâmbiței de campanie, el de o dată își înălță capul cu semeție, sforăe din nări, își încordéză șélile, nechiază cu veselie și isbesce cu copita păméntul de scapără de sub dînsul scânteii.

Pentru bētránul Poienaru, secat de puteri la vērștă de 72 de ani, trâmbița și pulberea aú fost o primejdie ce amenință Scóla. O rea chibzuință séú o rea voință făcuse pe Stat și pe Corpurile legiuitoare să desființeze, cu o trășură de condei și cu o rostogolire de bile, Scólele normale, în care se pregătesc învățătorii pentru satele nóstre. De mai mulți ani, venerabilul Poienaru, zámislitorul scólelor satesci în România, era președinte al *Societății pentru învățatura poporului român*; dar președința-i, pe timpul de prosperitate, era mai mult onorifică decăt efectivă; alții mai tineri împingeaú carul pe calea ferecată. Președintele se odihnea în pace, legănēnd în visuri fericite viitorul scólelor populare :

Quandoque bonus dormitat Homerus !

Dar deodată, fără veste, iată că Scólele normale sunt puse în primej-

die. Atunci, cu o necredută ardore, cu o indignațiune nețermurită, se scólă din a sa amorțelă bătrânul Poienaru și, arătând tutulor și pretutindenii,—unora ca o aspră muștrare, altora ca o vie îmbiere,—șubreda sa ființă trupescă, întărită, ca într'o minune, numai prin nemărginitul său amor și devotament către Scóla românescă, el, nou Lazăr reîntors printre cei cu vieță, scapă de la osîndă și de la peire învățătura sătenilor români!

În urma acestui act de senilă energie, întocmai ca vâpaia ce crește mai luminósă când candela este să se stingă, Poienaru mai arome încetinel câți-va ani, și se stinse și dînsul printr'o lentă paralisie, în ziua de 2 octomvrie 1875.

Acela care, în împărăția vecinicului repaos și a veciniceii fericirii, a primit suflarea lui cea din urmă, *Acela* singur scie deca ultimul suspin al lui Petrache Poienaru n'a fost o cuviósă rugă șoptită *Lui* pentru vecinica prosperare a Scólelor românesci!

Sire, Alteță Regală, Dómnelor și Domnilor, altul mai măiestru decât mine ar fi putut, negreșit, să ferece, în onórea unui așa meritos bărbat, o medalie prețiosă cu trăsuri mai fin mlădiite său mai adînc săpate.

Eú ânse, 'mî-am impus în descrierea acestei placide dar interesante figuri, pe care o caracterisă mai cu deosebire trăsuri de cumpătare, de modestie, de prudentă, de înțelepciune, de stăruință, de precisiune și de spirit practic, 'mî-am impus, dic, a mă feri de orice exagerare. 'Mî-am dis, cu poetul nostru latin de la Tomi,

Inter utrumque tene; medio tutissimus ibis.

Făcend ast-fel, sper a fi obținut favórea de a fi pe deplin cređut când, drept ultim cuvânt, vă voi afirma că Petrache Poienaru, cel care a trecut printr'acéstă lume făcend numai bine, *pertransiit beneficiendo*, a fost, pe cât a trăit, și va fi purure în amintirea tuturor, un adevărat Părinte al Scólelor nóstre românesci.

Aci, unde serbăm astăzi un stadiu temeinic de întărire a acestor Scóle, să 'i devotăm dar cu toții și să predăm viitorimei o eternă venerațiune pentru demnul bărbat Petre Poienaru!

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
1987

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

VERIFICAT
2007